

сборници: „Песни за Македония“ (1916), „Нови екове“ (1917), „Не ще загина!“ (1920). Вазов създава поетичен летопис, отразил страданията на българите по време на войните 1912–1918 г.

Първата световна война е предшествана от двете Балкански войни (1912–1913 г.). С публикацията на сборника „Под гръма на победите“ (1914), където е възпят героизмът на съотечествениците, поетът откликва на първата победоносна за България Балканска война от 1912 г. Той горчиво преживява поражението на България в Междусъюзническата война от 1913 г., в резултат на което Македония е разделена на Сръбска (Вардарска), Гръцка (Егейска), Българска (Пиринския край) и родината му изгубва част от територията си.

Вазов внимателно следи военните комуникета от полетата на сраженията на Първата световна война и остро реагира на съобщенията от фронта. Първите месеци на войната са победоносни за българската армия, която води настъпление в Македония, нанасяйки поражения на сръбите. Писателят е вдъхновен от идеята за освобождаването на македонските българи, от възможността да бъде осъществено националното обединение. Поетът не може да бъде хладнокръвен и безучастен в съдбовните за народа дни. Той признава на своя приятел Иван Шишманов: *„Знаеш ли, че има някои мои близки хора, които осъждат патриотическите ми пориви. Но какво да правя. Как да задуша чувствата си? Аз нямам рибя кръв.“*⁴⁸ Всичко лично за поета остава на втори план, неговите мисли, чувства са „Там!“ – в Македония, на бойните полета. Вазов се възхищава от мъжеството, храбростта на българските войници, които печелят победа след победа! Той възпява подвизите им в справедливата, от гледна точка на поета (пък и на повечето българи), война. В сборника „Песни за Македония“ често официалните фронтови комуникета или други съобщения от вестниците се използват като епиграф към стихотворенията му. Така например, стихотворението „Там!“, написано на 18 октомври 1915 г., е предшествано от сведения за това *„Всички плачеха от радост. Възторгът бе неописуем!“*. (Официално съобщение). В същата книга стихотворението „Христос, възкресе!“ (21 ноември 1915 г.) е предхождано от епиграфа: *„И като не бяха привикнали да викат ура, селяните, просълзени, поздравяваха нашите храбри войници с думите: „Христос възкресе!“* (Из една дописка от Македония). Стихотворението „Езикът наш“ (януари 1916 г.), публикувано в сборника „Песни за Македония“, е с епиграф: *„В новозавоюваните земи войници, чиновници и офицери се мъчат да говорят на населението по сръбски, когато самото население много добре разбира български език.“* (Из статията на един вестник). И веднага след този епиграф следва втори: *„О, неразумне и юроде! Поради что се срамиш!... Ти, Болгарино непрельщайся, знай свой род и язык!“* (Паисий).

Стихотворението „29 ноември 1915 година“ има епиграф: *„На 29 ноември е освободена цяла Македония и на нейна територия вече няма нито един неприятелски войник. Този е денят на нейното освобождение.“* (Бюлетин на щаба на действующата армия). Поетът е уверен, че този славен, благодатен ден завинаги ще остане в историята на България и че родната реч вечно ще звучи в светия за българите край: